

המחיר האמיתי של מפעל ההתנחלות

התראות במייל

שאול אריאלי

21 באפריל 2024

Powered by **Trinity Audio**

האזינו לכתבה

1.0x

00:00

07:56

במשך שנים רבים ניסו לענות על השאלה מה המחיר שגובה מפעל ההתנחלות בגדה ממדינת ישראל, והצליחו להאיר רק במעט את "החור השחור" הזה. רובם ככולם התרכזו בעלויות הבנייה, התשתיות, הפיתוח, ההטבות המפליגות והביטחון. היום הבנתנו את האירועים האחרונים מחייבת אותנו להרחיב את גבולותיה של מערכת הגורמים הנכללים במחיר, ולהוסיף את מחירם של כלל המבצעים שניהלה ישראל נגד החמאס ברצועת עזה ב-15 השנים האחרונות, את מחיר ההפיכה המשטרית, ומעל הכל — את המחיר הכבד של ה-7 באוקטובר והמלחמה בעזה.

נפתלי בנט, שהיה מנכ"ל מועצת יש"ע, ושותפתו איילת שקד השיקו ב-2012 את "תוכנית ההרגעה" לסיפוח מלא של שטחי C, שהם 60% משטח הגדה. מאז, דרך עשרות הצעות חוק לסיפוח לאחר בחירתו של דונלד טראמפ לנשיא ארה"ב (2016), דרך "תוכנית ההכרעה" של בצלאל סמוטריץ' (2017) ומאות הצהרות בשנה האחרונה על כיבוש עזה וסיפוח כל השטחים — ישראל בראשות בנימין נתניהו עסקה בתרחיש מדיני אחד: סיפוח הגדה.

כדי לספח את הגדה או את רובה, נדרשה ישראל ליצור את התנאים המתאימים. לכך נדרש זמן רב: זמן לגיבוש קואליציה בינלאומית בהובלת ארה"ב התומכת בסיפוח, זמן לשינוי המאזן הדמוגרפי,

להשגת שליטה מרחבית, לנישול הפלסטינים ולהרחקתם ולקריסת הרשות הפלסטינית.

את הזמן הדרוש לשינוי ביקשה ישראל להשיג על ידי הקפאה של כל תהליך מדיני עם אש"ף. את ההקפאה סיפקו כל ממשלות ישראל מאז 2009, בראשות נתניהו וגם בנט, באמצעות אסטרטגיית הבידול. כלומר, חיזוק ארגון הטרור חמאס, והחלשת הרשות ואש"ף — הנציג הלגיטימי המוכר של העם הפלסטיני, לרבות על ידי ישראל. זה נעשה כדי למנוע את הקמתה של מדינה פלסטינית לצד ישראל, ולהפריד בין עתידה הפוליטי של רצועת עזה לעתידה הפוליטי של הגדה, על ידי סיפוח המלא או החלקי לישראל.

מחאה נגד ההפיכה המשטרית בתל אביב, בספטמבר. ההפיכה נועדה להציל את מפעל ההתנחלויות הכושל

צילום: מוטי מילרוד

במילים אחרות, זרקנו לפלסטינים את ה"עצם" של עזה, שכל גודלה הוא מאית משטחה של ארץ ישראל, ומכרנו לעולם ובעיקר לעצמנו, שכעת הם יכולים "לכרסם" אותה עד תקבל צורה של סינגפור של המזרח התיכון. הסתרנו את העובדה שבכך אנו מייחלים שיעניקו לנו את השקט הביטחוני לחולל את השינויים הדרושים לסיפוח הגדה.

לפיכך, מאז 2009 ישראל לא ממש נאבקה בחמאס, ואפשרה לקטארים להעביר לו מיליארדי דולרים שהעצימו את כוחו, התחמשותו ופריסתו מסביב לישראל. ומצד אחר, ישראל פגעה ברשות הפלסטינית בכל דרך — מדינית, כלכלית וביטחונית.

את הזמן ניצלה ישראל למהלכים מדיניים ואחרים. בתחום המדיני הושק ב-2020 "חזון השלום" של טראמפ, שעוצב על ידי נתניהו ועוזריו והיה חסר כל ערך מדיני בהיעדרם של הפלסטינים ושל רוב מדינות ערב והעולם מהתהליך ומאימוץ התוכנית. חשיבותו לישראל היתה בקבלת התמיכה של ממשל טראמפ בסיפוח הגדה בתום תקופת ההצעה, בשל הסירוב הצפוי של הפלסטינים. כמו כן, נחתמו "הסכמי אברהם" עם כמה ממדינות ערב כדי לעקוף את הסוגיה הפלסטינית.

לצד זאת ישראל השקיעה עשרות מיליארדים במפעל ההתנחלות. הרחיבה התנחלויות, אפשרה את בנייתם של המאחזים והחוות הלא חוקיים, השיקה תוכנית אב לתחבורה באיו"ש בעלות של 13 מיליארד שקלים, הלבנה עשרות מאחזים לא חוקיים, העבירה מענקים חסרי תקדים לרשויות היהודיות, מימשה תוכנית מים בגדה בעלות של יותר מ-2 מיליארד שקלים, החלה בבניית אזורי תעשייה חדשים, ובשום רגע לא נאבקה כנדרש בטרור היהודי נגד הפלסטינים.

מדיניות הבידול כשלה מול חמאס לא רק ב-7 באוקטובר. היא כשלה שוב ושוב שעה שישראל נאלצה לנהל עשרות מבצעים נגד הארגון במחיר של מאות הרוגים ועשרות מיליארדי שקלים. הכישלונות לא הביאו להתפכחות של הציבור, שחזר ובהר באדיקות ממשלות ימין קיצוני בכל 15 השנים האחרונות. היו אף רבים שהצדיקו את המחיר הזה תמורת המטרה של מניעת הקמתה של מדינה פלסטינית, מבלי להבין שהמבצעים היו רק הקדימון ל-7 באוקטובר מבחינת חמאס. הבידול נכשל גם בתחום המדיני: שום מדינה ערבית לא נטשה את פתרון שתי המדינות, להיפך. כך גם ממשל ג'ו ביידן, מדינות אירופה והאו"ם.

נתניהו בכנסת, בפברואר. העצים את הכוחות הדתיים הקיצוניים בשני הצדדים צילום: אוליבייה פיטוסי

זה היה רק עניין של זמן עד אירועי ה-7 באוקטובר והמלחמה בעזה. נתניהו העצים את הכוחות הדתיים הקיצוניים בשני הצדדים: המשיחיים-לאומנים והחמאס. אלו התחזקו עד שחשו בנוח לפרסם תוכניות (כמעט זהות) להכרעת הצד השני באופן מלא. סמוטריץ' פרסם כאמור את תוכנית ההכרעה ב-2017, וחמאס פרסם את תוכנית "אחרית הימים" ב-2019.

ב-2023 ראו שני הצדדים הזדמנות בכינונה של הממשלה החדשה. בעוד שסמוטריץ' ובן גביר הגבירו ככל יכולתם את המתח עם הפלסטינים — כדי להביא לעימות בגדה שיאפשר לממש את תוכנית ההכרעה, החמאס ערך את הכנותיו בעזה ל"מבול אל אקצא". ה-7 באוקטובר והמלחמה בעזה היו התוצאה של ההסלמה, בניצוחו של נתניהו שהיה זחוח, יהיר ועיוור לתוצאות מדיניותו.

חיזוק החמאס, שנועד לטרפד כל סיכוי למדינה פלסטינית בגדה, אפשר את ה-7 באוקטובר. זה חלק מהמחיר שמשלמים על ההתנחלויות

המחיר הכבד הזה היה לשווא. כפי שכבר פרסמנו, מפעל ההתנחלות בגדה נכשל בהשגת מטרותיו הפוליטיות על ידי יצירת התנאים לסיפוח הגדה או רובה. גם בשטח C חלו שינויים דרמטיים בתקופה הזאת. ב-2010 שיעור המתנחלים מאוכלוסיית שטח זה עמד על 82%, והשנה הוא צנח ל-58%. שיעור המתנחלים מכלל אוכלוסיית הגדה לא עולה על 13%. השטח הבנוי הישראלי בשטח C עמד ב-2010 על 44% מכלל השטח הבנוי, והשנה הוא צנח ל-35%. 99% מהאדמות הפרטיות בשטח C הן בבעלות פלסטינית.

כישלון מתמשך זה תרם יותר מכל להולדתה של ההפיכה המשטרית. זו נועדה להציל את מפעל ההתנחלויות הכושל על ידי הכפפת המינהל האזרחי לסמוטריץ', שפיצל את הסמכות והאחריות לביטחון באופן לא הגיוני בינו לבין שר הביטחון. לכך נוספו חוקים המנוגדים למשפט הבינלאומי, כמו חוק ההסדרה שבא לגזול אדמות פלסטיניות פרטיות, או שמנוגדים לרוח חוקי היסוד, כמו עילת הסבירות. שניהם נפסלו על ידי בג"ץ. אותו בג"ץ שהחלשתו וסירוסו עומדים בראש סדר העדיפות של מחוללי ההפיכה המשטרית.

לכן, את המחיר הכבד של כל המבצעים הללו, של ההפיכה המשטרית ושל ה-7 באוקטובר והמלחמה בעזה, יש להוסיף ל"חור השחור" של מחיר מפעל ההתנחלות. "חור שחור", שאף שהמסה שלו קטנה כפי שראינו, הוא שואב את מוסריותה, כלכלתה, ביטחונה ועתידה של החברה במדינת ישראל כבר 57 שנים.

כל יום שעובר ללא הקפאה של מפעל ההתנחלות וחתירה לפתרון מדיני, הוא יום נוסף שבו מפעל ההתנחלות מגדיל את המחיר הנתבע מהחברה בישראל — בעזה ובגדה, בגבול הצפון ובעוטף עזה, בירושלים ובכל פינה במדינה. אנו משלמים במישור הביטחוני, החברתי, המוסרי, הכלכלי, וביחסינו עם העולם כולו ובראשו ידידתנו

ארה"ב. ללא הליכה לבחירות מוקדמות וכינונה של ממשלה בעלת
מדיניות שונה אשר תפנה את ישראל לדרך חדשה, המחיר הזה יילך
ויאמיר עד לקריסתה של ישראל שאנו מכירים.

ד"ר אריאלי (אל"מ במיל") עומד בראש קבוצת המחקר "תמרור"

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ התנחלויות

הארץ

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו
מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר
האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ